

CSONGRÁDI UJSÁG

Előfizetési árak:
Egész évre 4 korona, fél évre 2 korona, negyed évre 1 korona.
Egyes szám ára 8 fillér.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő
RÉTI FERENC

Szerkesztőség:
II. kerület, Rózsa-utca 7. szám.
Kiadóhivatal:
Bozó és Justin könyvnyomdája II. ker., Kossuth-tér 13. szám.

II. évfolyam.

Csongrád, 1904. április 10.

15. szám.

A községek fejlődésének akadályai.

A szoros jog és igazság szempontjából a községek nem lehetnének kötelezhetők a közigazgatás köréből más teendőket végezni, mint a mi szorosan a községi belélet fentartása és fejlesztése tekintetéből érdekükben áll.

És mit látunk?!

A község által végezteti az állam kormánya Magyarországon az állami közigazgatás legfontosabb teendőit.

A katonai-, adó-, illeték-, közegészség-, iskola- stb. ügyek, az állami élet legfontosabb közigazgatási teendőinek végrehajtása mind a községi előljáróságok nyakába lettek varrva és az ezzel járó költségek mind a község lakosságának vállaira lettek helyezve.

És vajon járul-e az állam csak egy fillérrel is a községi adminisztráció költségeihez? Vajon részesíti-e egy fillér segélyben is az állam a községeket? Vagy talán közvetett úton támogatja az állam a községeket, hogy jövedelmük szaporodván, a községi közigazgatás költségeit könnyebben viselhessek?

Nagyon csodálódik, aki ezt hiszi.

Nemhogy egy fillérrel is segítené az állam a községeket azon nagy terhekkel szemben, melyeket az állami közigazgatás tennivalóiból vállaira rak, hanem még arról is gondoskodott a nagybirtokosság önös érdekeinek védelme érdekében az 1886. XXII. t.-c. 152—155. §§-ai által, hogy az egyes, nagy, 100%-os községi adóterhével küzdő községek közé, helyrajzi fekvésénél fogva beékelte nagy puszták tulajdonosai, kivonhassák több ezer hold földjeiket a községi életnek terhe alól és ez által a százados előéletű községeknek lakosaira nézve, amelyekből származtak és illetve amelyekhez régebben csatolva voltak azok az egytömegben, egy-egy nagybirtokos tulajdonába átment több ezer holdas földek: a 100%-os községi adó terhével úgyszólván megakadályozták, úgyszólván lehetetlenné tegyék a fejlődő egészséges községi életnek kifejtését.

Nézzünk csak szét saját megyénkben.

Itt van mellettünk Felgyő pusztja. Csongrádi földek közé van beékelve. A csongrádi határbeli földek közül való és tulajdonosa, közigazgatásilag oda csatolta Csany községéhez, hogy csekély 400—500 frtnak a Csany községi pénztárba való befizetésével, kivonhassa földjeit a csongrádi községi élet terheitől.

És a törvény ezt megengedi. A törvény ezen merőben jogtalan, a községi élet fejlődésére nézve öntudatlanul mondható közigazgatási politikát szankcionálja!!

Ha gr. Károlyi Sándor ma eladná több száz csongrádi lakosnak felgyői földjeit, úgy hogy a mai birtokos helyett a jövő évben már 50, 100, vagy 200 csongrádi

ember bírná mint tulajdonos a felgyői földeket; akkor a jövő évben már legalább is 10.000 korona folynék be a felgyői földek után Csongrád községének házipénztárába, míg ma így címen egy fillér sem folyik be.

Ugyanígy áll a helyzet a többi vármegyei községekre nézve is. Órgróf Pallavicini és Károlyi grófoknak egy pár száz ezer hold földje van mentesítve a községi élet terheitől Csongrád megyében. És így mondhatni: hogy évenként legalább 200.000 korona segélytől vannak megfosztva a megye ösközségei azáltal, mert a törvény módot adott Derekegyháza, Mágocs, Sándorfalva, Sövényháza stb. alközségeknek szervezésére.

A községi élet fejlődése szoros összefüggésben van az állami életnek fejlődésével.

Az állam kormányának, a törvényhozótestületnek feltétlenül kötelességében állnak tehát e tekintetben mielőbb intézkedni. De az osztóigazság is azt hozná magával, hogy egyfelől az állam a saját részéről is hozzájárulna a községi közigazgatásnak költségeihez, másfelől mielőbb megszüntetné az 1886. XXII. t. c. 152—155. §§-ban foglalt azon rendelkezéseket, melyek módot adnak igazságtalanul az egyenlő teherviselés elvének nyílt megsértésével arra, hogy a nagybirtokosok, földjeiket alközségek alakításával, a földjeikkel határos községek köteleiéből kivonhassák.

Valóban itt volna az ideje, hogy a kormány és törvényhozás megembelelné már egyszer magát és lenne elég bátorsága megtenni a községi törvény keretében azon reform intézkedéseket, melyek hivatva lennének a fentebb részletezett áldatlan községi állapotokat megszüntetni.

Visszhangok.

Lapunk előző számaiban Söhlya Gyula főjegyző által írt cikksorozatban felvetett eszme, miként az alábbi levelek igazolják, úgy helyben, mint vidéken, valaminek a fővárosban is élénk visszhangra talált.

A cikkíróhoz és lapunkhoz e tárgyban írott levelek közül néhányat közlünk.

Ezekből látszik, hogy országszerte érzik és tapasztalták már rég idők óta, miszerint csakugyan beteges állapot az minden tekintetben, hogy a magyar asszonyok és leányok, vagyoni erejükön túlon-túl való fényűzést űznek ruházkodásaikban.

Beismerik a feleleteket írt asszonyok is ezen rossz szokás káros voltát.

Közülök egyesek azonban azt állítják, hogy nemcsak az a baj, hanem baj az is, hogy a magyar emberek sok pénzt költenek a szesz italokra és kártyázásra.

Kétségtelen igazuk van a felszólaló asszonyoknak is.

Mert nem kevésbé káros dolog és vagyoni pusztulásra vezet, ha a férfi a korcsmázásra és kártyára fecserli jövedelmét.

Különösen el kell pusztulni a családnak, ha abban egyfelől a férfi kelleténél többet költ az italokra és kártyára, másfelől a család nőtagjai túlköltekeznek a ruházkodásban.

Mindkét baj orvoslandó tehát.

Szervezkedni kell, miként annak módját az egyik visszhang írója helyesen meg is jelöli.

Szövetkezzenek a takarékoság és általában helyes életmód meghonosítására az egyes körök és testületeknek tagjai. Járjanak elől jó példával, buzdítsák a világi és egyházi előljárók szóval és tettel a családokat, az egyszerű, helyes és takarékos élet szokásokra és akkor bizonyára mielőbb boldogabb napok virradnak a magyar családokra.

Az „Ujság“ ezt írja:

Söhlya Gyula főjegyző úrnak

Csongrád.

Olvasom, hogy a főjegyző úr társadalmi mozgalmat akar indítani a csongrádi nép toiletté(-)fényűzése ellen. Kacagó rémülettel hallok, hogy az odavaló menyecskék és leányok annyira boldogjai az idegen divatnak, hogy némelyikük egyetlen vasárnap délután négyszer (!) is változtatja cafrangos, csipkés, német gunyáját.

Förtelmesnek és meglepőnek találok ezt az állapotot. Meglepőnek azonban csak az első pillanatban, mert eszembe jut, hogy az én távoli szülővárosomban is körülbelül ilyenek a viszonyok. Tulajdonképpen majd mindenütt az országban ilyenek. Főleg persze a civisvárosokban. A nép nem igen kedveli már őseinek szép viselését. Egyik-másik vidéken kivészett az emléke is. A férfiak nem járnak cifra szürben, gubában, hanem egyenlőre (főleg városokban és nagyközségekben) afféle kékbeli átmeneti divatot viselnek. Fejkötős, piros szírmás menyecskét, pártás, ingvállas leányt már alig látni a templomban.

Mondanom sem kell (a főjegyző úr jobban tudja) hogy ennek a furesa állapotnak mik a következményei. Ön ebből magyarázza a csongrádi gazdák egy részének eladósodását és bizonyára igaza is van. Egy-egy német ruha olcsóbb ugyan, mint a magyar köntös, de azért a német divat egészben véve sokkal drágább, mert sürű változtatással jár és az olykor szülőről gyermekre szálló elpusztíthatatlan régi gúnya helyett gyorsan rongyolódó, könnyen fakuló kelmékbe öltözteti a népet. Gazdasági hátrányai közé tartozik még az új divatnak, hogy külföldi, javarésztben osztrák portékával szorítja ki a hazai ipar termékeit. Az új divat erkölcsi és esztetikai szempontból is kárhózas. Erkölcsi szempontból: mert miként a néplélek minden ismerője tudja, a paraszt ősi köntösével levett valamit ősi természetéből is: esztetikai szempontból, mert félszeg és nehézkes torzképpé változtatja a mi gyönyörű, daliás népünket.

Bizony jó volna, ha erről tennék és hogy lehet is tenni, azt bizonyítják a stíriai és tiroli példák. A nép nemrégiben ott is kezdett rákapni a városi divatra. Ekkor megalakult a Verein zur Erhaltung der Volkstrachten, magyarul: Népviselet védő egyesület. Ez az egyesület nagy eredményeket ért el tisztán a szóbeli propaganda segítségével. Vezetői első sorban papok, a néppel közvetlenül érintkező

tisztviselők és népszerű politikusok. Ugy emlékszem, hogy tagjai nem is fizetnek tagdíjat, a csekély kezelési költségeket a politikai járások anyagi támogatásából fedezik. Propagandájuk nem irányul a divat fényűzése ellen, ilyesmit nehéz megérteni a vagyonos és gőgös civissel! Hanem az ősi viselet megtartása mellett, természetesen az ősi erkölcsök védelmének jelszava alatt. A tiroli papok kiméletlen energiát fejtenek ki e téren. Ott a parasztleány, aki városi viseletben merne a templomba menni, kitenné magát annak a veszedelemnek, hogy a plébános a szószékről megnevezi és rápirít az egész eklézsiá előtt. Azt hiszem, nálunk is meg lehetne nyerni a jó ügynek a papság hatalmas támogatását, mely egyébként is hivatott öre a régi tiszta erkölcsöknek.

Egy okos úri ember okosat gondolt Csongrádon és én szívből köszöntöm Budapestről. A mozgalom, melyet a főjegyző úr indítani akar, megéri, hogy egy egész ember rászánja egész erejét. Ha eredményre jár és országos visszhangra talál: egy kulturális, gazdasági és nemzeti szép cselekedet emléke fog hozzáfűződni Söhlyá Gyula úr nevéhez.

Öszinte tisztelettel:

Egy újságíró.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Sok szó esett mostanában a parasztdivatról Csongrádon! Nem állhatom meg, hogy ne tegyem arra én is a magam megjegyzéseit.

Az erről szóló cikkeket figyelemmel és érdeklődéssel olvastam át és sok igazat, jót, megszívlelni valót találtam azokban. Az író tárgyilagossága, megfigyelései alaposságról tanúskodnak, mindamellett azonban van az írottakra nézve megjegyezni valóm.

Engedje meg tekintetes Szerkesztő úr, hogy becses lapjában egy rövid kérdést intézzek Csongrád közönségéhez: „Csak a selyem szoknya az oka az általános gazdasági hanyatlásnak, romlásnak“?

Azt hiszem, ha komoly meggondoltsággal akarnak kérdéseimre felelni, azt a rövidke kis szót fogják hangoztatni, hogy: „Nem“.

A rossz időjárásról, termelésről, általános drágaságról nem kívánok most szólni, csak azt akarom megjegyezni, hogy a selyemszoknyának van egy pandantja: a korcsma!

Itt vannak pl. az elmúlt husvét ünnepnek eseményei: csúnya, véres eseményei.

Hiszen, ahogy én hallottam, vagy négy személyt sebeztek a részeg emberek. „Részeg emberek!“ Mi minden rejlik e két szóban? Először is valóságos pénzsörzés; az ital drága és rossz, tehát az egészségnek is árt; másodsor nem is minden sátoros ünnepkor részegszik le és szórja a pénzt, borra, cigányra a paraszt legény; jóformán minden vásár- és ünnepnap folyik a duhajkodás; fölér annak a költsége is egynehány selyemszoknyával. Hát még a kártya! Arról meg épen nem is jó beszélni. Nohát mindezeket előre bocsátva, bátor vagyok megjegyezni, hogy amily áldásos és szépek találok a Söhlyá asztal alapítását, épp oly üdvösnek válnék egy Porubszky-féle kör létrehozása is, aki azon fáradoznék, hogy a serdülő ifjakat eltérítene arról a lejtős útról, amelyre oly könnyen rátérnek és melynek első lépésője a cigaretta; a bor, a kártya ezután következnek.

Jól mondja Csajághy Gyula úr a Csongrádi Ujságban közzétett epigrammájában: „Még a férj izlése jó bort talál, nőt, gyermeket megszán az éhhalál“.

Azért azt találok én, hogy csak közös, együttes és nem egyoldalú munkával érjük majd el azt az igazán ideális célt, amelyet Söhlyá Gyula főjegyző úr, oly szépen leirt és maga elé tűzött Csongrád.

Egy asszony.

Tekintetes Főjegyző Úr!

Igentisztelt Uram!

Legyen üdvözölve a nemes eszme megpendítéséért. Valóban tönkre kell menni azoknak, akik a divatot majmolják és meg nem illeti őket!! Öltözködjék mindenki rangjához megfelelően. Ez előtt jó volt bő rokoja, pruszlik és a lábra eszma a paraszt asszonyoknak és lányoknak is, mégis férjhez mentünk!!! Ma? ma már kérem az a legszegényebb leány is előkéri a varrónőtől a divatlapot és arról csináltat öltözetet. A cseléd-leány nem-e fényesebben kiöltözik, mint urnője?

Sokszor majdnem annak mondanak az urak kiszti handot. Tehát jó is lenne, ha elmaradna az az óriási nagyzás.

Adja Isten, hogy szép tervét siker koronázza. Isten tartsa, éltesse tekintetes főjegyző urat sokáig! Fogadja több szentesi nő üdvözlését és köszönetét. Eljen, éljen!

Szentes. Több szentesi nő nevében:
N. Margit.

Tisztelt Uram!

Folyó hó 1-én a Budapest és Kis Ujság napilapok azon örvendetes hírt hozták nekem, hogy Csongrádon az igentisztelt jegyző úr mozgalmat indított az idegen divat ellen. Én mint egyszerű polgár ember már a télen a Gazda körben ezen eszmét megpendítettem, de akkor süket fülekre talált. Azonban azóta többen megfontolták, hogy bizony jó lenne az, ha kivihető lenne. Gazda körünknek 200 tagja van, többnyire tehetősebb polgárokból, kik mind rosszalják az itt levő rossz szokásokat, mert ha valahol van a világon cifra és drága divat a nőknek és lányoknak, úgy az Duna-Patajon a legfelső fokon áll. Egy kereskedő, ki jól értette ezen divat meghozatását és eladását, 15—20 év alatt 100.000 forinttal odébb állt.

Én már régebben gondoltam arra, mert Angol, Francia és Németországban már régebben vannak ilyen mértékletességi egyletek, melyekben egyetértve intéznek el ily ügyeket és a tagok, ha megtartják, családjaikkal is megtartatják, hogy csak addig költsünk, míg a jövedelem könnyen kiadja. Tehát igen felkérem a tekintetes jegyző urat, hogy azon mozgalomról engem értesíteni sziveskedjék, hogy én is tájékozást szerevezve, az itteni vezérferfiakkal az ügyet megbeszélve intézkedhessünk.

Maradok tisztelője

Duna-Pataj.

Nagy J. József.

A nép lélektana.

II.

Szemlélet, illetőleg érzetek nélkül képzetek létre nem jöhetnének, igen természetes, hogy az első szükségképpen megelőzi a másodikat.

Az egészséges érzékszervek működése az, mely hozzájuttat bennünket a képzet első feltételéhez, a lélek legelső s legegyszerűbb munkája eredményéhez, az érzetekhez, melyeknek kapcsolatából jön létre a képzet, vagyis valamely tárgynak vagy dolognak a tudatban felfogott képe.

A kétféle képzetek, az alanyi és tárgyi képzetek közül az alanyi, vagyis a benső ingerek folytán keletkezett képzeteknél a nép lélektana vizsgálatánál fontosabbak az úgynevezett tárgyi és külső ingerek folytán létrejött képzetek.

Ezen külső, vagyis tárgyi képzetek hatálysága és hangulatának minősége szerint alakul ki a tudat, mely nem egyéb, mint a képzetek egymásra való vonatkoztatása s melynek tartalma és terfoglata épen ezen képzetek mennyiségétől függ. Annyi tehát az ember értelme, amennyi a meglévő képzetének összege s olyan, milyen ezen képzetek minősége.

A tudat legfőbb táplálója a képzet társítás és a képzet visszaidézés. Ugyanis a már megszerzett képzetek nem semmisülnek meg, hanem más képzetekhez csatlakozva újra, meg újra felidézhetnek, új kapcsolatokkal bővülnek.

Ama lelkihetség, hogy az egyszer már meglévő képzet eredeti alakjába visszaidézhető, a tudás állandósítására nem kevésbé fontos.

Meglévő képzetek összehasonlítása útján jutunk itélethez, a gondolkodás alapjához s legáltalább két itélet egymásra vonatkoztatásából származik a következtetés.

A helyes gondolkodásra nagy befolyással van nyert képzetek hangulata, mely nem egyéb, mint a tárgyi érzetek tartalmának az alanyi érzetekre gyakorolt hatása, észrevétele. Formai az érzelem, indulat, hajlam és szenvedély. Viszont az érzelem főformái az esztetikai, értelmi, erkölcsi, vallási és társadalmi érzetek.

Az esztetikai érzetek a szépeknek, jónak érzelme kifejlődése az emberi művelődésre, emberi voltának kiképzésére kiváló befolyással vannak.

Az értelmi, erkölcsi, vallási és társadalmi érzetek nem egyebek, mint ugyanazon eszméknek

visszahatása s legtöbbször mint öröm, szomorúság, önzés, önzetlenség stb. jelentkeznek.

Ezen elősorolt érzetek összege a lelkiismeret, mely eme érzetek fejlesztésével nő vagy fogy, szilárd lesz vagy ingadozó, bő. Az elősorolt érzetek közül az önzetlenség az, melyből az önzetlen jog- és igazságszeretet fakad.

Az indulat csupán annyiban érdekelhet bennünket, amennyiben azt úgy fogjuk fel, hogy az nem egyéb, mint a tudatban levő képzet csoportnak onnan kiűzése s azon pillanatban új képzetesopornak helyettesítése, szóval a gondolkodásnak megakasztása, illetőleg más utra való terelése.

Egy-egy indulat, mely egyébként az ember testi szervezetére káros — mennyi új gondolatnak, eszmének lett már szülője, felidézője.

A vágy ugyancsak van olyan fontos az ember életében, mint az indulat, mely nem más, mint egy kitűzött vagy remélt cél elérése, egy képzet csoporthoz, eszméhez való szoros ragaszkodás, annak teljesítése utáni törekvés.

Az indulat, hajlam, szenvedély s vágyakozás érzelmeit kifejező mozgások, cselekvéseket szabályozó erő az akarat, melyet ismét az egyéni természet, a megszokott erkölcsi érzetek s a jellem vannak hivatva irányítani.

(Folyt. köv.)

Közbiztonságunk.

A község belterületén a közbiztonság, a személyi és vagyoni biztonság megóvása csak úgy lehetvén biztosítható, ha azt a m. kir. csendőrség látja el. A legutóbb tartott községi közgyűlésből kifolyólag az előjáróság a napokban eljár a belügyminiszteriumnál.

És pedig azon a nyomon tárgyalt, a melyet, mint egyedül célravezetőt Réti Ferenc községi képviselő, a közgyűlésben megjelölt. T. i. hogy ajánljon fel bizonyos összeget a község az államnak Főlegyháza város példájára a csendőrségi költségekre és ez alapon kérelmezze, hogy a közbiztonsági rendőri szolgálatokat a város belterületén is a csendőrség lássa el.

Miként halljuk, az előjáróság biztató feleletet kapott a belügyminiszteriumnál és tudatták, hogy az ügy tárgyalására legközelebb egy csendőrezredes fog nálunk megjelenni.

Ha figyelembe vesszük, hogy a községi rendőrség évi fentartásából, a községi pénztárra nehezedő költségek terhe évről-évre növekszik és ennek dacára, rendőrségünkkel célt még sem vagyunk képesek érni, figyelemmel arra, hogy a személy és vagyonbiztonság érdekei remélhetőleg csak akkor védhetők meg, ha az azok körüli szolgálatot a kellő hatalommal, szakértelemmel és megbízhatósággal bíró m. kir. csendőrség teljesíti: részünkről határozottan támogatjuk azon törekvést, hogy a közbiztonsági rendőri szolgálatokat a város belterületén a csendőrség lássa el.

Egyébiránt ezen ügyre, annak nagyfontosságánál fogva, mielőbb visszatérünk.

HIREK.

— **Áthelyezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Kabók Károly csongrádi és Ferency Károly tabi (Somogy m.) adótárnokokat kölcsönösen áthelyezte.

— **Április II.** Az 1848-iki törvények szentesítésének emlékére minden év április hó 11-én hivatalos ünnepségek tartatnak. Az állami elemi és polgári iskolákban iskolai ünnepélyek rendeztetnek e napon.

— **Gőzfürdő, — haladás, — jobb egészség.** A f. hó 5-én tartott községi közgyűlésen végre nyélbe lett ütve az Eszes M. és Fiai cég által tervezett gőz- és kádfürdő. Mert most már a vállalkozó cég nem díjmentesen kérte a telket,

hanem 2 koronát ajánlott fel minden egyes négy-szögöl területért. Minek folytán Réti Ferenc községi képviselő, aki a községi előjáróság azelőtti álláspontját, hogy t. i. a telek díjmentesen adassék át, a község közérdekéből — ellenezte, a gőzfürdő építés ügyében, a saját részéről is elfogadta az előjáróság határozati javaslatát. És közérdekből csupán azt kérte, hogy a tulajdon-jog bekebelezéséhez az engedély csak a gőzfürdő felépítése után adattassék meg és azon kikötmény, hogy a t. cég 10 évig állandóan tartozik, minden körülmények között fentartani a fürdőt, telekkönyvileg is biztosíttassék. A gőzfürdő létesítése kétségenkívül nagy haszonnal jár a város közönségére nézve, egészségügyi fontos tekintetektől. De nincs kétségünk abban sem, hogy a vállalkozó cégre nézve is haszonnal fog járni, mert tekintettel azon előnyökre, melyek a testi egészség óvása, visszaszerzése és fentartása tekintetéből a gőzfürdő használatával járnak: nincs és nem lehet abban kétség, hogy a nyári hónapok kivételével állandóan nagy fürdőző közönség fogja a létesítendő fürdőt látogatni, annál is inkább, mert mint halljuk, egy modern tekepályát és billiárdokat is szándékozik Szőke Pál úr a fürdő telepen létesíteni, hogy a telepet minél vonzóbbá és az otlételre minél kellemesebbé tegye.

— **Ünnep a polg. leányiskolában.** A törvényi rendelethez képest április 11-én hazafias ünnepet rendez a polg. leányiskola. Az ünnepet az intézet tornacsarnokában, hétfőn d. e. 10 órakor változatos műsorral rendezi a tantestület. Külön meghívók nincsenek kibocsátva, de az érdeklődő szülőket és a tanúgy barátjait nagyon szívesen fogadja a tantestület.

— **Figyelmeztetés az adóhátralékosoknak.** A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a pénzügyigazgatóságokhoz, melyben meghatározza a módokat és feltételeket, melyek szerint az adóhátralékosoknak fizetési haladékok engedélyezhetők. A rendelet főbb pontjait következőkben ismertetjük:

Felhatalmazom a kir. pénzügyigazgatóságokat, hogy mindazoknak az adózóknak, akik azt a f. évi szeptember hó 1-ig kéri, ha rájuk nézve a fentebb részletezett körülmények fenforognak s a követelés veszélyeztetve nincs, az 1903. évi május hó 1-től a folyó 1904. évi április hó 1-ig terjedő időből származó egyenesadó tartozásaikra, ugyszintén azokra a hátralékos köztartozásaikra is, melyek a pénzügyi hatóságok felügyelete alatt hajtathatnak be, a jelen rendeletben meghatározott korlátokon belül fizetési halasztást engedélyezhessen.

A halasztás részletfizetések engedélyezésével adandó meg, úgy azonban, hogy az utolsó részlet esedékességi ideje 1905. évi szeptember hó végén túl nem állapítható meg.

A részletek mértékét, azok befizetési idejét a pénzügyigazgatóság a körülmények gondos mérlegelésével fogja meghatározni.

A halasztás az egyenesadó-hátralékokra kamatmentesen adható, oly világos kikötéssel és figyelmeztetéssel azonban, hogy ez a halasztás már az 1904. évi április hó 1-én és azután esedékes folyó tartozásokra ki nem terjed; azok tehát esedékességük szerint, illetőleg a befizetésre az 1883. évi XLIV. t. cikkben megállapított határidőben pontosan beszolgáltatandók, továbbá, hogy úgy a folyó tartozás, valamint bármely hátralékos részlet befizetésének elmulasztása a kedvezmény elvesztését vonja maga után, minél fogva ily esetekben az egész tartozás egyszerre esedékessé válik s törvényes járulékaival együtt behajtandó lesz.

Abban az esetben, ha a halasztást kérő adózónak még az 1903. évi május hó első napját megelőző időből is volna hátraléka, a halasztás engedélyezése határozottan ahhoz a feltételhez kötendő, hogy az ily régi hátralék rövid záros határidő alatt befizetessék.

— **Jutalmazások.** A szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság Forgó Gergely községi bíró részére 40, Kovács Elemér községi jegyző részére pedig 50 korona jutalomdíjat szavazott meg, az adóügyi teendőknél buzgó és szorgalmas ellátásáért. Ezen megjutalmazásban foglalt erkölcsi elismerés egyik nagyrészt bizonyára Borhegyi János számtisztat illeti, aki néhány hónap óta erőlyesen és szorgalmasan végzi az adóbehajtás körüli teendőket. A baj azonban az, hogy nevezett számtiszt a szorosán vett számtiszt teendőket nem végezheti. Ami csak akkoron volna megengedhető, ha a másik két számtiszt eltudná végezni, az adófükönyvek lezárása körüli és egyéb számtiszt teendőket. Mint utóbb értesültünk azonban, az előjáróság a közgyűlés tilalma ellenére állandó napidíjasokat alkalmaz a pénz-

túrban is. Miután pedig a közgyűlés egy napidíjas álláson kívül többet nem engedélyezett, figyelmeztetjük az előjáróságot a napidíjas állások beszüntetésére, mert abból alighanem baj lesz!...

— **Szinészet.** Mint Zoltán Gyula értesíti lapunkat, jövő hó 15-én Csongrádon megkezdődik előadásainak sorozatát.

— **Magyar vendégszeretet — fucscs.** Tradicionális szokás, hogy a sorozás alkalmával a községek és városok előjáróságai a sorozó bizottságot csekély oszonnával vendégtették meg. A belügyminiszter rendeletet bocsájtot ki, mely szerint a költségvetésekben ezen címen fölvetett csekély előirányzatot nem fogja engedélyezni. Ha nincs előirányzat, nincs pénz, ha pénz nincs — pogácsa sincs, ami nélkül pedig a régi, hagyományos vendégszeretet is csak — fuit.

— **Automotor kocsiknak.** a csongrád-félegyházi vasútvonalon személyszállítás céljaira leendő berendezése érdekében, az előjáróság az elmúlt héten Budapesten járt. A kereskedelemügyi miniszterrel személyesen nem beszélhetett az előjáróság, hanem csak a referens miniszteri tanácsossal. Aki is azon kijelentést tette, hogy az esetre, ha a személyközlekedés oly nagy lenne, hogy haszonnal járna az automotoros kocsiknak járatása vonalunkon, az esetre, hiszi, hogy a miniszter teljesítené Csongrád kérélmét. Ellenében azonban, miután reá nem akar fizetni az állam arra, hogy bárhol is automotor kocsikkal rendezze be a vasúti közlekedést, ahol csekély a forgalom, a kérelem nem teljesíthető. Nézetünk szerint Szentes városát kellene első sorban megnyerni ez eszmének, azután pedig Félegyháza városát, mert a sűrű és gyors közlekedés különösen előmozdítaná a három szomszédos város közötti közlekedést. Ezenkívül pedig Szentesre és Csongrádra nézve azért lenne igen fontos, ha vonatok Félegyházára naponta többször indíthatnának, mert akkor úgy Budapest, mint Szeged felé bármely vonaton megadva lenne a mód a közlekedésre.

— **Az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének összeállítása** most van folyamatban.

— **Dobogók és átereszek.** Az utcák torkolatainál dobogókat és átereszeket létesít az előjáróság. Üdvös ez az intézkedés, mert az utóbbi esőzések okozta rossz utak miatt alig lehetett az utcák torkolatain keresztül vergődni a feneketlen sár miatt.

— **Százezer pete.** Az országos halászati és vízügyi bizottság 100 ezer drb fogas stülöpöt bocsájtot rendelkezésére a városnak, melyeket Eder János tanár úr utasításai szerint fognak a serházugyi holt Tiszába bocsájtani.

— **Phyloxera Kecskeméten.** A „Földmívelési Értesítő” a miniszterium hivatalos közlönye alapján értesültünk, hogy Kecskemét egyik kötött talajú szőlőjében a phyloxera jelenléte megállapítottván, emiatt Kecskemét egész határát a földmívelésügyi miniszter zár alá helyezte. Ajánljuk szőlősgazdáink figyelmébe, hogy akik az idén Kecskemétről hozattak fajvesszőket, azokat jól megvizsgálják, esetleg semmisítsék meg, nehogy maguknak vagy lakostársaiknak nagy károkat okozzanak.

— **Közbotrányt okozó részeg.** Kádár Pál, valószínűleg Noé apánk példáján buzdulva, f. hó 4-én délelőtt nem ugyan borból, hanem pálinkából alaposan beszédvén, botrányos utcai viselkedése miatt a rendőrség által a község házára vitetett, hol a kijózanodásra megfelelő időt nyert, egyben a közbotrányért feljelentettet.

— **Tüzek a tanyák között.** F. hó 2-án Balogh Sándor tanyáján két kazal szalma égett el, 3-án pedig a Kádár Mihály tanyája égett le, 4-én éjjel 1—2 óra között pedig a Keller János szőlő-beli lakása lett a tűz áldozata. A tűznek keletkezése kinyomozható nem volt, valószínűnek látszik, hogy gyújtogatásból keletkezett. A kár 2—3000 korona.

— **Husvétí kiselések.** Az elvadult erkölcsöknek szomorú eseményei zajlottak le a husvétí ünnepek alatt. Ugyanis f. hó 3-án délután Tóth Márton földmívelő lakostársunk a Kaszanický-féle vendéglőbe iddógált, hol jelen volt meglehetősen gőzös fővel Patak Mihály is, ki iszogatós közben Tóth Mártont minden ok nélkül egy sörös pohárral fejbe ütötte s nyomban rá halálosan megszurta. Bicskájára a Tóth Márton mellcsontjába bele is tört. — F. hó 4-én husvét

másodnapjának délelőttjén pedig Zetkó István magtár-utcai lakos részeseült kellemetlen meglepetésben. Ugyanis a mellette elhaladó berugott állapotban levő Lenkrinszky András minden előleges szóváltás nélkül bicskáját arcába vágta. A tett helyéről elmenekült ugyan, de később elcsípték. Mindkét bicskázót átkísérték a kir. járásbíróshoz, hol tettüket beismerték s várják büntetésüket.

— **Allategészségügy.** A legutóbbi hivatalos kimutatás szerint megyénkben a következő helyeken fordultak elő állati betegségek: veszettség Kiskundorosmán, rühkór Szentesen, sertésvesz Szentesen és Csanyteleken.

— **Haladunk a korral.** Alig néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejéhez és kertjébe lugas-szőlőket ültetni, már is oly óriási tért hódított magának ezen eszme, hogy nincs oly rész házában, hol tömegesen fel nem karolnak. Hát ez nem is csuda, mert nézzük meg például Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óriási törzsű lugas-szőlő ne ékesítene, mely bőven ellátja az egész családot az éres kezdetétől egész tél folyamán finom csemege-szőlőkkel, minden évben terem a legcsekélyebb gondozás nélkül. Ezért igen melegen ajánljuk mai számunk hirdetési rovatában ábrán is bemutatott „S z ő l ő l u g a s t ü l t e s s ü n k” című hirdetésünket olvasóink becses figyelmébe. Színes fénynyomatú árjegyzékek mindenkinék, ki címét tudatja, ingyen és bérmentve küldetnek.

CSARNOK.

Honorarium felett.

Ime itt az első rózsza
A tövises pályauton,
Melyért annyi idő óta
Küzdött szegény Pegazusom.

E szent napnak emlékére
Hát valami nagyot teszek. —
De mit? . . . No lám azt sem tudom,
Hogy is adjam ki pénzemet.

Igaz! meg van: hogy írhattak,
Tintát veszek, meg papírost;
Csakhogy amit szívem érez,
Hogy tudjam én leírni most?

Hisz reszketek az örömtől,
Tűzfám meg rég elfogyott,
És hidegben lázas fővel
Imi furcsa s bajos dolog.

Azért majd fát veszek előbb . . .
De akkor meg miből élek;
Pedig van egy esztendeje,
Hogy nem ettem már főtt étket.

S hogy koplaljon a van mellett
Ugyan ki volna oly dőre?
Csináljunk hát egy jó napot
A legelső vendéglőbe!

De nini, a nagy örömben
Majdnem el is felejtettem,
Hogy künn sár van és tivöltve
Zúg, kacag a szél felettem.

Zúg, kacag; mert ő is tudja —
Amit talán mindenki tud, —
Hogy a legjobb öltözékem,
Mint a háló csupa lik-luk.

Hisz a csizmám és nadrágom
Ötször ért új havat, sarat,
S az atillám sem éppen új
A már avult köpeny alatt.

Kalpagomon meg már régen
Bejárata van a szélnek,
Szinte hallom, hogy meglátva
Rólam a nók mit beszélnek.

Az ám a nók! lám mégis csak
Angyalok a nók igazán;
Mert róluk te jutsz eszembe
Korral küzdő szegény anyám!

Ime fogadd hát e rózsát;
Hisz mint gyermek — jól emlékszem —
Beteg voltam s te miattam
Jártál avult öltözékben!

Csajághy Gyula.

NYILTTÉR.

Ezen rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Másolat.

112/B. 1904. szám. Ő Felsége a Király nevében! A csongrádi kir. járásbíró mint büntető bíróság becsületsértés vétsége miatt vádolt Rásonyi Papp Miklós elleni bűnügyben Dr. Kone Mihály kir. albiró és Szerdahelyi Kálmán kir. aljegyző mint jegyzőkönyvvezető részvételével Mészáros Imre főmagánvádló által emelt vád fölött, a felek, Dr. Vida Sándor mint főmagánvádló képviselője s R. Papp Pal ügyvédjelölt, mint vádlott védője jelenlétében 1904. évi április hó 7-ik napján nyilvánosan megtartott tárgyalás alapján következőleg ítélt: Vádlott Rásonyi Papp Miklós, szül. 1877. december 6-án Zatkodon (Szabolcs m.) ev. ref. vallású, nőtlen, joghallgató, csongrádi lakos, vagyontalan, megfelelő műveltséggel bír; bűnösnek mondatik ki btk. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségében, melyet az által követett el, hogy Csongrádon f. évi március hó 15-én este a Polgári kör helyiségeiben tartott multság alkalmával Mészáros Imre csongrádi lakos, tanítót, „tolvaj, aljas gazember“ meggyalázó kifejezésekkel illette s ugyanakkor azt mondotta róla, hogy lopás gyanúja alatt áll s ezért a btk. 261. §-a alapján az 1892: 27. t. c. 3. §-ában meghatározott célokra fordítandó, 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett fizetendő, behajthatlanság esetén a btk. 53. §-a értelmében három (3) napi fogházra átváltoztatandó 30 korona pénzbüntetésre ítéltetik. Köteles a vádlott az esetleg felmerülhető bűnügyi költséget a Bp. 480. §-a értelmében a m. kir. államkincstárnak az 1890: 43. t. c. 9. §-ában meghatározott végrehajtás terhe mellett megfizetni; e költségek azonban az érintett törvény 4. §-a alapján egyelőre behajthatlanoknak nyilváníthatnak. Dr. Vida Sándor ügyvéd díja felével szemben a Bp. 485. §-a alapján 20 koronában megállapítatik. Jelen ítélet jogerőre emelkedése után indokaival együtt vádlott költségére a Btk. 277. §-a alapján valamelyik helyi lapban egyszer közzétetni rendeltetik. **Indokok:** Rásonyi Papp Miklós vádlott abbéli előadásával szemben, hogy ő nem emlékszik arra, mondta-e az inkriminált kifejezéseket, az eskü alatt kihallgatott Dudás Ferenc, Mészáros István, ifj. Miskolci Ferenc tanúk vallomásaival tényként megállapítható a vád alapjául szolgáló ama ténykörülmeny, hogy R. Papp Miklós vádlott a f. évi március 15-én a csongrádi Polgári Körben tartott multság alkalmával a bortól felhevült állapotban azt mondta Mészáros Imre csongrádi tanítóról, hogy ez lopás gyanúja alatt áll s hogy aljas gazember. Mivel a kifejezések kétségtelenül meggyalázók s illetve oly tényállást is foglalnak magukban, mely valóságos esetben a magánvádló közmegevetésnek tenné ki; mivel a valóság bizonyításának megengedését, mely a Btk. 263. §-a 2. pontja alapján helyt foghatott volna, a vádlott és a védője nem kérték: ennek alapján a vádlottat a btk. 261. §-ába ütköző becsületsértés vétségében, figyelemmel arra is, hogy a vád csupán erre irányult, bűnösnek kimondani s őt enyhítőül

véve büntetlen előéletét, a tanúk által igazolt boros állapotát, s azt a körülményt, hogy a magánvádlóval ellenséges viszonyban áll, mely bortól izgatott kedélyállapotát annál jobban ingerelte, — súlyosítóul véve, hogy nyilvános helyen, minden közelebbi ok nélkül követte el a sértést, — a rendelkező részben megszabott büntetéssel kellett sújtani. A bűnügyi költségek iránti rendelkezés a Bp. 485. §-án s az 1890: 43. t. c. 9. és 4. §-ain alapul. A felszámított ügyvédi díj a saját fél ellen a Bp. 485. §-a alapján volt megállapítandó. Az ítélet közzétételét a Btk. 277. §-a alapján el kellett rendelni, mert azt magánvádló a tárgyaláson kifejezetten kérte. Kelt Csongrádon 1904. április 7-én. Dr. Kone Mihály s. k. kir. albiró. Kiadott a csongrádi kir. járásbíró mint büntető bíróság által 1904. évi április hó 9. napján. Dr. Kone s. k. kir. albiró. (P. H.) Ezen ítélet 1904. évi április hó 7. napján jogerőre emelkedett. Dr. Szappanos Sándor kir. járásbíró helyett: Dr. Kone s. k. kir. albiró. (P. H.)

Társszerkesztők:

BLÁZSIK MIHÁLY ÉS SÁGHY MIHÁLY.

Kiadók és laptulajdonosok: **BOZÓ ÉS JUSTIN.**

Bozó és Justin könyvnyomdája.

**BRÁZAY FÉLE
SÖSBORSZESZ**
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNALATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEKELVE VAN!

Schweiger Nővérek Kiskunfélegyháza.

Tudatják a n. é. közönséget, hogy a külföldi bevásárlással megérkeztek.

A tavaszi és nyári idényre nagy választékban kaphatók a legújabb női-, leány- és gyermek-kalapok, női ruhadiszek ernyők stb.

KÉPES LEVELEZŐ LAPOK

a legszebb kivitelben és legnagyobb választékban csakis **BOZÓ ÉS JUSTIN** könyvnyomdájában kaphatók.

Válogatott csongrádi borok:

Literenkint kimérve 26 kr.
Adó nélkül nagyban 17 kr.

Elsőrendű kőbányai sörök (jégbe hűtve):

Nagy üvegenként (14 kr.
Üveg biztosíték (vagy csere) (6 kr.
Literenkint kimérve 24 kr.
25 literes hordónként 5 frt — kr.

Jég a délelőtti órákban:

Kilogrammonként 1 kr.
Métermázsánként 60 kr.

Valódi párlatok

(saját főzés):

1 L. valódi törkölypálinka 1 frt — kr.
1 L. val. borseprúpálinka 1 frt — kr.
1 L. valódi szilvapálinka . 1 frt — kr.
1 L. valódi sárga barackpálinka 1 frt 60 kr.
stb.-féle égetett szeszes italok jutányos áron kaphatók, nagyban és kicsinyben

AUSLÄNDER JENŐ

pálinkafőző és finomító, bor- és sörkereskedőnél
Csongrád.

DREZDAI MOTORGYÁR R.-T.

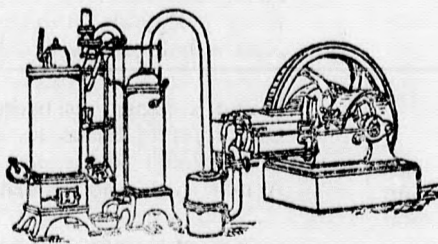
(ezelőtt Hille) főtelepe és műhelye:

GELLÉRT IGNÁC ÉS TÁRSA
Budapest, VI., Teréz-körut 41.

(Telefon 12—91.)

Ajánljuk az elismert legjobb, legtökéletesebb, legtartósabb gyártású drezdai benzín-motorokat, lokomobilokat és szengáz-fejlesztős (generatoros) motorokat.

Leggyorsabb kezelés:
64 kitértetés.

Legolcsóbb üzemi
8 állami érem!

8000 gép a legteljesebb megelégedésre szállítva.

Malomüzemre, darálásra, takarmánykamrákba, tejgazdaságoknak, fagyáshoz, vízemelésre, csépléshez és minden más gazdasági és ipari munkához a legjobb üzemerő.

A drezdai motorok minden versenyzálaton és kiállításon a legelső díjakkal lettek kitértetve.

Kedvező fizetési feltételek!! Legmesszebb menő jótállás!!

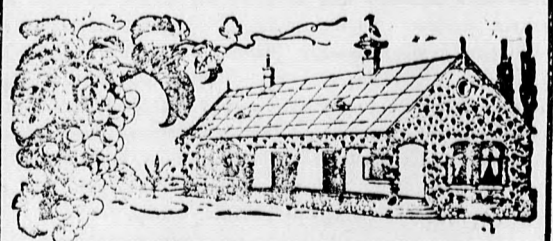
Uj! Budapesti főműhelyt rendeztünk be **Uj!**
drezdai művezetővel és szerelőkkel.

Eladó ház.

A néhai Schubert Júlia hagyatékát kezelő, Szarvas-utca II. szám alatt lévő ház szabadkézből eladó. Értekezhetni lehet az örökösökkel bármikor.

Eladó ház.

Joannovits Istvánnak a Szent János-tér 41. sz. alatt levő háza szabadkézből eladó. Értekezhetni lehet a tulajdonossal bármikor a helyszínen.

SZÖLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kúszó természetű), mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínzóbb muskátály és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesekélyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legregebb dísz, anélkül, hogy a legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháládatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Cím: **Érmelléki első szőlőoltványtelep**
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.